

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ
Työ- ja tasa-arvo-osasto / Säädosyksikkö

20.5.2025

VN/22356/2024
STM104:00/2024

LAUSUNTOYHTEENVETO

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annetun lain, työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain sekä työturvallisuuslain muuttamisesta

1 Johdanto

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annettua lakia, työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettua lakia sekä työturvallisuuslakia.

Ehdotuksella pantaisiin osaltaan täytäntöön EU:n asbestidirektiivin muutokset.

Esityksen mukaan asbestipurkutyöstä viranomaiselle tehtävän ennakkoilmoituksen tulisi sisältää nykyisten ilmoitettavien tietojen lisäksi myös tieto työntekijän suorittamasta koulutuksesta ja erityisestä opetuksesta ja ohjauksesta annetusta todistuksesta. Lisäksi asbestipurku-työluparekisterin julkisen tietopalvelun tietojen luovutusedellytyksiä muutettaisiin EU:n tietosuoja-asetuksen kanssa paremmin yhteensopivaksi.

Kansallisen valmistelun pohjalta asbestipurkutyöntekijältä vaadittavan ammattipätevyyden edellytyksiä täsmennettäisiin. Toisessa EU- tai ETA jäsenvaltiossa suoritettun koulutuksen tuottaman ammattipätevyyden tunnustavaksi tahoksi nimettäisiin Valtion lupa- ja valvontavirasto.

Työturvallisuuslakia muutettaisiin siten, että eräitä pääasiassa rakennustyöhön liittyviä tehtäviä koskeva ammattipätevyys sääntely siirrettäisiin perustuslain edellyttämällä tavalla lain tasolle. Ammattipätevyyden tunnustavaksi viranomaiseksi nimettäisiin Valtion lupa- ja valvontavirasto. Muutokset olisivat luonteeltaan säädösteknisiä, eivätkä vaikuttaisi ammattipätevyysvaatimusten sisältöön.

Samalla työturvallisuuslakiin lisättäisiin asetuksen antamista koskevia valtuussäännöksiä, jotka liittyvät rakennustyön turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen uudistamiseen.

Tausta

Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat antaneet direktiivin 2009/148/EY työntekijöiden suojelemisesta vaaroilta, jotka liittyvät asbestialtistukseen työssä (jäljempänä *asbestidirektiivi*).

Asbestidirektiiviä on muutettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2023/2668 (jäljempänä *muutosdirektiivi*) on saatettava eräin poikkeuksin kansallisesti voimaan viimeistään 21.12.2025. Muutosdirektiivissä on otettu huomioon uusin alan tieteellinen ja teknologinen kehitys ja määrätty tarkemmista toimenpiteistä työntekijöiden suojelemiseksi asbestille altistumiselta. Muutosdirektiivin kansallinen täytäntöönpano tapahtuu pääasiassa muuttamalla asbestityötä koskevaa valtioneuvoston asetusta (798/2015, jäljempänä *asbestityöasetus*), mutta osa direktiivin vaatimuksista edellyttää laintasoista sääntelyä.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan valtion aluehallintoa uudistetaan. Tämä tarkoittaa lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien kokoamista uuteen perustettavaan monialaiseen virastoon, jonka yksi toimiala on työsuojelu. Virastoa koskeva hallituksen esitys HE 13/2025 on annettu eduskunnalle 13.3.2025. Työsuojelun toimialalle kuuluu uudessa virastossa myös eräiden toisessa EU- tai ETA- jäsenvaltiossa suoritettujen tutkintojen tunnustaminen ammattipätevyydeksi Suomessa. Eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annetussa laissa ei nykyisin säädetä täsmällisesti siitä, mikä viranomainen on toimivaltainen tunnustamaan asbestipurkutyöntekijän ulkomailta suoritettaman tutkinnon Suomessa. Samassa yhteydessä asbestipurkutyöntekijältä vaadittavan ammattipätevyyden edellytyksiä on perusteltua tarkentaa.

Asbestipurkutyöntekijän lisäksi työturvallisuuslakia (738/2002) täsmentävissä eri työaloja koskevissa valtioneuvoston asetuksen tasoisissa säännöksissä säädetään nykyisin eräistä muista tehtävistä, joissa edellytetään erityistä ammattipätevyyttä. Lainsäädäntöön perustuvat ammattipätevyysvaatimukset liittyvät perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaisiin oikeuksiin työn ja ammatin valinnan vapaudesta, minkä vuoksi ammattipätevyyttä koskevan sääntelyn on oltava asetuksen sijasta tavallisen lain tasoista.

Valtioneuvoston asetus rakennustyön turvallisuudesta (205/2009, jäljempänä *rakennustyöasetus*) on tullut voimaan vuonna 2009. Sosiaali- ja terveysministeriö on selvittänyt rakennustyön turvallisuutta koskevan lainsäädännön ajantasaisuutta ja kehittämistarpeita. Työsuojeluviranomaisilta, työmarkkinajärjestöiltä ja muilta sidosryhmiltä saadun palautteen perusteella säännösten läpikäyminen ja muutosten tekeminen on osoittautunut tarpeelliseksi. Rakennustyöasetuksen uudistaminen edellyttää eräiden työturvallisuuslakiin sisältyvien asetuksen antamista koskevien valtuutussäännösten tarkentamista ja tarvittavien uusien säännösten lisäämistä.

Lausuntopyyntö lähetettiin 77 eri toimijalle. Lausunnot pyydettiin ensisijaisesti lausuntopalvelu.fi -palvelun kautta, jolloin myös muut toimijat kuin lausuntopyynnön jakelussa mainitut tahot pystyivät antamaan lausuntonsa. Lausuntoaika oli 19.3.-30.4.2025.

Lausunnot ovat julkisia ja löytyvät hankesivustolta Internet-osoitteesta <https://stm.fi/hanke?tunnus=STM104:00/2024>

Lausuntoa on pyydetty seuraavilta tahoilta

Ahvenanmaan maakuntahallitus
 AKAVA
 EK
 Etelä-Karjalan hyvinvointialue
 Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
 Etelä-Savon hyvinvointialue
 Etelä-Suomen aluehallintovirasto
 Helsingin kaupunki
 Hengitysliitto
 INFRA
 Isännöintiliitto
 Itä-Suomen aluehallintovirasto
 Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
 Kainuun hyvinvointialue
 Kaivosteollisuus
 Kanta-Hämeen hyvinvointialue
 Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
 Keski-Suomen hyvinvointialue
 Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
 Kiinteistöliitto
 Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli
 Kilpailu- ja kuluttajavirasto
 Kuntaliitto
 Kymenlaakson hyvinvointialue
 Lapin aluehallintovirasto

Lapin hyvinvointialue
Liikenne- ja viestintäministeriö
Lounais-Suomen aluehallintovirasto
LVI-Tekniset Urakoitsijat
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Lääkäriliitto
Oikeusministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetushallitus
Pelastusopisto
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Savon hyvinvointialue
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Puolustusministeriö
Puolustusvoimat
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Rakennusliitto
Rakennusteollisuus
SAK
Satakunnan hyvinvointialue
Senaatti-kiinteistöt
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira
STTK
Suomen Asbesti- ja Pölysaneerausalan liitto
Suomen Konepäällystöliitto
Suomen Laivanpäällystöliitto
Suomen Matkustajalaivayhdistys
Suomen Merimiesunioni
Suomen meriteollisuus
Suomen omakotiliitto
Suomen pelastusalan ammattilaiset SPAL
Suomen työterveyslääkäriyhdistys
Suomen työturvallisuuden liitto
Suomen varustamot
Suomen ympäristökeskus
Suomen Yrittäjät
Teknologiateollisuus
Teollisuusliitto
Tietosuojavaltuutettu
TUKES
Työ- ja elinkeinoministeriö
Työterveyslaitos
Työturvallisuuskeskus
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue

Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Ympäristöministeriö - Kirjaamo
Ympäristöterveyden asiantuntijat

Lausunnon ovat antaneet seuraavat tahot

AFRY Finland Oy
Ahvenanmaan maakuntahallitus
Akava
Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet
Ammattiliitto Pro
Brado Oy
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Kainuun hyvinvointialue
Kaivosteollisuus
Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Liikenne- ja viestintäministeriö
LVI Tekniset Urakoitsijat LVI-TU
Oikeusministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetushallitus
Pelastusopisto
Pirkanmaan hyvinvointialue
Puolustusministeriö
Rakennusteollisuus RT
SAK
Senaatti Kiinteistöt
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto Valvira
STTK
Suomen Asbesti- ja Pölynsaneerausalan liitto SAP
Suomen Kiinteistöliitto
Suomen omakotiliitto
Suomen Yrittäjät
Teollisuusliitto
Tietosuojavaltuutettu
TUKES
Työ- ja elinkeinoministeriö
Työterveyslaitos
Varsinais-Suomen hyvinvointialue

2 Tiivistelmä

Lausunnon antoi 35 tahoa. Suurin osa lausunnoista koski asbestityöasetusta koskevia ehdotuksia, jotka olivat lausuttavana samaan aikaan hallituksen esitysluonnoksen kanssa. Asetusta koskevia lausuntoja ei kuvata tässä yhteenvedossa, vaan ne julkaistaan hankesivustolla Internet-osoitteessa <https://stm.fi/hanke?tunnus=STM103:00/2024>.

Oikeusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö ja ympäristöministeriö ilmoittivat, ettei niillä ole ehdotuksista lausuttavaa.

Liikenne- ja viestintäministeriö piti esityksen ehdotuksia ja tavoitteita kannatettavina.

Puolustusministeriö totesi, että esitettävät säädösmuutokset vaikuttavat toteutuessaan puolustus-hallinnon kohteiden rakentamiseen, kuten kaikkeen muuhunkin rakentamiseen. Ehdotukset vaikuttaisivat välillisesti muun muassa asbestipurkutöiden tilaamiseen ja työn kustannuksiin. Puolustusministeriö pitää työturvallisuuslainsäädännön mukanaan tuomia lisäkustannuksia investointina, joka parantaa työntekijöiden turvallisuutta ja vähentää sairastumisen riskiä.

Ahvenanmaan maakuntahallitus totesi, että ehdotetut muutokset koskevat valtakunnan toimivaltaan kuuluvia oikeudenaloja. Maakunnan hallitus piti lakiehdotusta hyväksyttävänä, eikä sillä ollut lausuttavaa hallituksen esitysluonnoksesta.

Työterveyslaitos totesi puoltavansa asbestipurkutyön ennakkoilmoitukseen esitettyä lisäystä viimeisimmän suojanaamarin tiiviystestin päivämäärästä. Vaatimalla ilmoitusta testauspäivämäärästä helpotetaan valvontaa ja korostetaan työnantajan vastuuta teettää kasvoille tiivistyvien suojanaamarien käyttäjäkohtaiset testit.

Kainuun hyvinvointialueen lausunnossa todettiin, että esitys lisää työturvallisuutta ja vahvistaa EU:n syöväntorjuntaohjelman toteutumista. Ammattilaisten pätevyystarkennukset ja koulutusvaade lisää sekä kohteessa työskentelevien ammattilaisten, että mahdollisten sivullisten turvallisuutta. Muutos lisää osaamista ja ohjaa turvallisempaan työskentelyyn. Lakimuutoksen myötä olisi hyvä tiedottaa laajemminkin asbestin vaaroista ja oikeaoppisesta toiminnasta erityisesti remonttikoh-teissa.

Suomen Yrittäjät ry:n lausunnossa todettiin, että asbestipurkutyötä koskevan ennakkoilmoituksen tietosisällön muuttuminen edellyttää työnantajalta täsmällisempää ilmoituksen tekoa. Muutoksen aiheuttama hallinnollisen taakan lisäys on kuitenkin suhteellisen pieni.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kannatti esitystä, jonka mukaan ammattipätevyys sääntely siirrettäisiin perustuslain edellyttämällä tavalla lain tasolle, ja että kyseisiä säänneltyjä tehtäviä koskevaa ammattipätevyyden tunnustamistehtävää hoitavaksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi säädettäisiin Valtion lupa- ja valvontavirasto. Opetus- ja kulttuuriministeriö kuitenkin huomautti, että ammattipätevyyslain soveltamisalaan kuuluvien tilanteiden lisäksi säädöksissä olisi huomioitava myös ammatipätevyyslain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät tilanteet, joissa koulutus on muusta maasta kuin toisesta EU:n tai ETA:n jäsenmaasta tai hakija on muun maan kuin jäsenmaan kansalainen.

Opetushallitus piti kannatettava esitettyä täsmennystä siitä, että päätöksen toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa saavutettua muodollista pätevyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta tekisi Aluehallintovirasto/Lupa- ja valvontavirasto. Opetushallituksen mielestä on kannatettavaa, että lakiin koottaisiin ammattipätevyyden perusvaatimukset ja soveltuvasta ammatillisesta tutkinnosta ja sen osasta tai osista säädettäisiin tarkemmin asetuksissa. Luonnoksessa työturvallisuuslain muuttamisesta ammattipätevyyden perusvaatimukset määritellään kansallisen koulutuslakuituksen mukaisina.

Senaatti-konserni totesi pitävänsä hyvänä ja kannatettava muutosta lainsäädäntöön, jolla saadaan täsmennettyä asbestipurkutöihin vaadittavaa ammattipätevyyttä.

Omakotiliitto ry totesi, että se pitää tärkeänä vaarallisten aineiden parissa työskentelevien työsuojelusta ja työturvallisuudesta huolehtimisesta sekä ammattipätevyyksien ajantasaisuudesta. Uudistuvasta lainsäädännöstä on hyvä tiedottaa laajasti myös kansalaisia, jotta esimerkiksi maallikkorakentajat ovat tietoisia ja osaavat valita ammattitaitoisia ja vastuullisia yrityksiä omiin hankkeisiinsa.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry totesi, että uudistettujen säädösten toimeenpanossa SAK painottaa viestintää ja koulutusta eri osapuolille, jotta voidaan varmistaa kaikkien toimijoiden, mutta erityisesti työsuojeluvastuuta kantavien työnantajien riittävä asbestiosaaminen työpaikoilla. Viestinnässä ja koulutuksessa on tärkeää tuoda esille myös työterveyshuollon rooli ja tuki työntekijöiden terveyden suojelussa.

Teollisuusliitto ry totesi, ettei sillä ole esityksiin kommentoitavaa.

Tietosuojavaltuutettu totesi, että luonnoksessa esiin nostetulla tavalla suostumusta paremmin henkilötietojen käsittelyyn soveltuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta kuin tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohta. Suostumus on luonnoksessa esiin nostetulla tavalla ongelmallinen peruste henkilötietojen käsittelylle silloin, kun rekisterinpitäjän ja luonnollisen henkilön välillä voidaan katsoa olevan epäsuhtaa. Asbestipurkutöitä koskevan ennakkoilmoituksen osalta tietosuojavaltuutettu yhtyi luonnoksessa esitettyyn siitä, että koulutusta koskevat tiedot näyttäisivät olevan tarpeellisia ja olennaisia ilmoittaa, jotta työsuojeluviranomainen voi varmistua siitä, että purkutöissä käytetään ainoastaan kyseiseen tehtävään päteviä henkilöitä ja joilla on tehtävään laissa säädetty riittävä koulutus.

Etelä-Suomen, Itä-Suomen, Lounais-Suomen, Länsi- ja Sisä-Suomen ja Pohjois-Suomen aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet totesivat yhteisessä lausunnossaan, että eräistä asbestipurkutöitä koskevista vaatimuksista annetun lain 11 §:ään ehdotettu muutos edellyttää muutoksia lupaviranomaisen rekisteriin. Muutosten arveltiin olevan kuitenkin suhteellisen pieniä ja helposti toteutettavissa.

Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry, Kiinteistöliitto ry, Rakennusteollisuus RT ry ja LVI Tekniset Urakoitsija LVI-TU ry kiinnittivät huomiota siihen, että työturvallisuuslain 52 § koskeva muutosehdotus kaipaasi tarkennusta, koska lausunnon antajien mukaan yhteinen rakennustyömaa ei aina edellytä turvallisuuskoordinaattorin nimeämistä.